

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“30” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

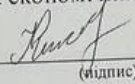
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Григорова-Беренда Л. І., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова;
Касьян С. А., ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

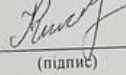
Надія КАЗАКОВА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

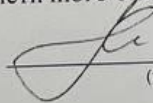
Надія КАЗАКОВА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма переддипломної практики складена відповідно до освітньо- професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітньої програми Міжнародні економічні відносини

Практика є невід'ємною складовою підготовки фахівців з вищою освітою. Переддипломна практика для студентів четвертого курсу заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» є обов'язковим компонентом програми професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти під час навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок та умінь відповідно до вимог стандарту вищої освіти.

1. Опис переддипломної практики

Переддипломна практика здобувачів вищої освіти (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, що проводиться на випускному курсі з метою збирання матеріалів до кваліфікаційної роботи бакалавра, узагальнення і вдосконалення здобутих ними фахових компетентностей (знань, практичних умінь та навичок), оволодіння професійним досвідом і підготовки до самостійної трудової діяльності.

1.1. Мета переддипломної практики – збір матеріалу для написання випускної кваліфікаційної бакалаврської роботи, використання та набуття досвіду самостійної дослідницької роботи на основі отриманих теоретичних знань під час навчання.

1.2. Основні завдання переддипломної практики

- адаптація теоретичних знань до вибору та застосування методичного інструментарію для виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи;
- підготовка та опрацювання матеріалів для виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи;
- поглиблення знань за обраними питаннями пов'язаними з темою кваліфікаційної бакалаврської роботи;
- узагальнення та систематизація зібраної інформації, необхідної для виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи.
- закріплення теоретичних знань та вмінь отриманих протягом навчання в університеті за фахом.

1.3. Характеристика переддипломної практики Кількість кредитів: 6.

Загальна кількість годин 180. Обов'язковий модуль. Семестр: 7.

Вид контролю: залік.

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких здобувачі вищої освіти мають досягти на кожному етапі)

Здобувачі вищої освіти після проходження переддипломної практики мають досягти наступних результатів:

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції,

закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН25. Презентувати результати дослідження, на базі яких розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

2. Зміст та організація проведення переддипломної практики

Переддипломна практика проводиться відповідно до Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, навчального плану спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

Зміст переддипломної практики здобувача вищої освіти визначається переліком питань, що містяться в плані, наведеному в програмі практики.

Кількість часу, відведеного на опрацювання питань, уточнюється керівником практики від кафедри. Конкретний перелік питань, за якими повинна проходити практика, а також орієнтовний розподіл часу для їх опрацювання наведені у графіку проходження практики.

Загальна організація практики та навчально-методичне керівництво забезпечується кафедрою міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова.

Загальне керівництво практикою здійснює завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова разом з викладачами – керівниками кваліфікаційних бакалаврських робіт. Керівники практики здійснюють консультування здобувачів вищої освіти з питань організації переддипломної практики, перевірку та аналіз звітів студентів про практику, проведення заліку, написання звіту про результати практики.

Наукові керівники кваліфікаційних бакалаврських робіт відповідають за змістовну частину практики відповідно до тем кваліфікаційних робіт: розробку індивідуального завдання проходження практики, виявлення і формулювання проблеми дослідження, визначення напрямку, об'єкта і предмета дослідження, висновків і пропозицій.

На кафедрі міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова під час проходження практики і написання кваліфікаційних бакалаврських робіт здобувачам вищої освіти надається можливість консультування з питань фахової підготовки у викладачів.

3. Вимоги до баз переддипломної практики

Практика здобувачів вищої освіти університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання робочої програми практики для відповідних рівнів вищої освіти, або в підрозділах університету, що відповідають вимогам до баз практики.

На факультетах можуть бути створені і функціонувати бази практики, що відповідають вимогам наскрізної програми практики та безпечного проходження практики здобувачів вищої освіти. Відповідальність за роботу баз практик в університеті покладено на відповідні кафедри.

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності «Міжнародні економічні відносини»;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти. До керівництва практикою студентів від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

Базою проходження переддипломної практики є підрозділ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного, кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, яка забезпечує виконання робочої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

4. Вимоги до звіту про переддипломну практику

Переддипломна практика – завершальний етап підготовки здобувача вищої освіти до виконання кваліфікаційної роботи та самостійної діяльності за фахом.

Після завершення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми переддипломної практики. Форма звітності студента за практику – це подання звіту, підписаного й оціненого керівником практики, в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання університету. Звіт подається на рецензування керівнику практики від кафедри, після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри (керівником кваліфікаційної бакалаврської роботи) звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями кафедри. Звіт про переддипломну практику повинен виконуватись на наукових матеріалах кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, статистичних даних міжнародних організацій, з використанням законодавчих актів України відповідно до обраної теми кваліфікаційної бакалаврської роботи. Звіт

повинен відображати самостійну роботу студентів, матеріали, викладені в підручниках, лекціях, копіювати не допускається.

Загальна форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосереднім керівником кваліфікаційної бакалаврської роботи. Звіт складається протягом терміну практики й остаточно оформлюється наприкінці практики.

Письмовий звіт з переддипломної практики подається у встановлений термін керівнику практики. Звіт з практики має містити відомості про виконання студентом програми практики.

Звіт переддипломної практики повинен містити наступні складові:

1. Титульна сторінка
2. Зміст, який відтворює назви розділів, підрозділів тощо із зазначенням номерів сторінок
3. Вступ
4. Основна частина
5. Висновки
6. Список використаних джерел
7. Додатки (за необхідністю)
8. Презентація

Детальні вимоги для підготовки та захисту звітної документації наведені у навчально-методичній праці:

Переддипломна практика : програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С.А. Касьян. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 20 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16929>

5. Підбиття підсумків переддипломної практики

Оформлений звіт здобувача вищої освіти з практики подається на перевірку керівнику практики від кафедри, який є керівником кваліфікаційної роботи.

Звіт захищається здобувачем вищої освіти у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: керівник практики від факультету, керівники практики від кафедри (керівники кваліфікаційних робіт) та інші.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики здобувачів вищої освіти за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики, відраховують з університету.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова та на засіданні Вченої ради

факультету.

6. Критерії оцінювання результатів переддипломної практики

Захист звіту з переддипломної практики здобувачів вищої освіти оцінюється за наступними критеріями:

90–100 балів – здобувач вищої освіти логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, звіт захистив без зауважень, відмінна характеристика від керівника практики.

80–89 балів – здобувач вищої освіти аргументовано викладає матеріал; має практичні навички, звіт представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце 11 незначні помилки і зауваження, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівника практики позитивна.

70–79 балів – здобувач вищої освіти звіт представив невчасно, в звіті розкрито більшість питань, індивідуальне завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на високому рівні, характеристику одержав позитивну.

60–69 балів – здобувач вищої освіти звіт представив невчасно, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання індивідуального завдання має формальний характер, звіт оформлений недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, не має твердих знань, характеристика від керівника практики в цілому задовільна.

50–59 балів – здобувач вищої освіти непереконливо відповідає, звіт представив невчасно, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано нормально, звіт оформлений недбало, при захисті звіту невпевнений у відповідях, не має твердих знань, не вмє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, характеристика від керівника практики задовільна.

1–49 балів – здобувач вищої освіти не представив звіт або представив звіт невчасно, не відповідає на питання щодо змісту звіту, майже не орієнтується в звіті, характеристика від керівника практики незадовільна.

7. Методи контролю та схема нарахування балів

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано

70-89	зараховано
50-69	зараховано
1-49	не зараховано

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04 1993 р. №93, вимоги Міжнародного стандарту якості ISO 9001:2015. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>

3. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. (Введено в дію: наказ університету №0202-1/145а від 04.04.2018 року) Режим доступу: <http://rada.karazin.ua/public/uploads/2018/04/rishennya-vr28032018-0.pdf>

4. **Переддипломна практика** : програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С.А. Касьян. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 20 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16929>

5. Кваліфікаційна робота : методичні рекомендації до виконання для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини»; перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. (5-те вид., перероб. і доп.). – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 38 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/14635>

6. Григорова-Беренда Л.І. **Переддипломна практика** (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти) : **дистанційний курс**. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2023. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1875>